

njegovo. Niti v visoki starosti se ni mogel ločiti od ljubljenega svojega zavoda, ko so njegove dušne in zlasti telesne moči že pojemale, in da ravno je obnemagal na prižnici, zgrudil se pred oltarjem in so ga našli tudi na ulici pred zavodom ležati, kadar je preveč napejal svoje moči, vendar svojih poslov v samostanu ni hotel popustiti, dokler ga niso razmere k temu prisilile. Dokler je bilo njegovo blago srce, bilo je za samostan šolskih sester, in če je mogel kaj storiti bodi si za zavod, bodi si za sestre, nikdar niso zastoj trkale na njegovo očetovsko srce. In kakor je Jonatan mlademu svojemu prijatelju Davidu djal: »Vse ti storim, karkoli mi porečeš;« prav tako je bil Kosar voljen storiti za mladi zavod vse, karkoli bi mu utegnilo koristiti.

Gospodarske stvari.

Kompóst.

(Dalje.)

Teh in še drugih tvarin, vsebino mora poznati, kdor hoče napravljati dober kompost. Zbirati je pa vse dobro. Razmotrjmo nekoliko vrednost in porabo navedenih tvarin za kompost, da si so nekatere manj, druge več vredne. Žaganje n. pr. ima vrlo malo mineraličnih snovij, katere bi rastlinam bile hrana; vendar pa je žaganje tvarina za kompost velike vrednosti. Ono pomnožuje kompost in daje obilo, kar sicer ni za rastlinsko hrano, ki pa jako ugodno vpliva vsled razvijajoče se ogljikove kisline, katera težko razpadajoče mineralične tvarine hitreje raztaplja; torej tako rekoč rastlinam ugodneje pripravlja in n. pr. po vinogradih zemljo rahlo ohrani. Kako vrednost ima žaganje za kompost vsled razstapljanja mineraličnih snovij, kaže nam pri porabi koščene moke. Ako se n. pr. koščena moka dobro z žaganjem zmeša, vse to z gnojnico zmoeči ter na kup spravi, tako par tednov ležati pusti, potem posuši in raztrosi, dobi se po poskusih prof. Lehmana v Monakovem n. pr. dvojna množica rži, kakor pa, ako se s samo koščeno moko brez žaganja gnoji. Enak vpliv ima žaganje tudi v kompostu.

Enak vpliv ima stelja od listovcev, kakor tudi plevelove rastline, sploh vse tvarine, ki imajo manj ali več organskih snovij. Te tvarine pa imajo tudi snovi, ki so rastlinska hrana, n. pr. stelja od listovcev ima precej dušca, suhe koprive imajo veliko dušca pa tudi precej fosforove kisline; mah ima tudi precej dušca; fižolove luščine, tropine od grozdja itd. imajo veliko kalija in precej dušca.

Saje so gnojilo, ki imajo tudi obilo dušca, posebno od premoga ga imajo petkrat toliko, kakor živinski gnoj, ob enem pa blizu dvakrat toliko fosforove kisline. Seveda se morajo saje, predno se rabijo za gnojenje, redno kompostirati.

Živinski gnoj se sicer redko spravlja na kompost. Pač pa naj bi prišel ves gnoj iz stranišča tje. V tem se mora ves dušec ohraniti in sicer najbolje za zeleno galico (Eisenvitriol). Razvijajoči amonijak se lahko izpuhti. Amonijak je tisti plin, ki v hlevih in straniščih tako v nos bode. Veže se amonijak z žvepleno kislino. S samo žvepleno kislino vezati ga pa ni varno, kjer so stranišča s cementom zidana. Žveplena kislina cement preveč oškoduje. Bolj varna je žveplena kislina, ki je v malcu ali kajnitru, ali najbolje še ona, ki je v železni galici. Žveplena kislina zelene galice veže amonijak, železni okisec pa postane prost in je rastlinam škodljiv. V kompostu se pa okisi železni okisec kmalu v železni okis in postane takó celo koristen. Zeleno galico pa z

namenom, da se veže amonijak, na gnoj potresati, ki se neposredno rastlinam daje, pa je zaradi nastajajočega železnega okisca, ki nima časa se okisiti, celo škodljivo. Zelene galice zadostuje na stranišču za jednega človeka na dan 10 gr, ki se najbolje v 1-6 delov vode raztopijo.

Gnoj iz stranišča ima razmerno z drugimi redilnimi snovmi največ dušca, ki pa torej razun pri rastlinah, od katerih se bolj listje prideluje, ne koristi popolnoma vsled pomanjkanja drugih snovij. Bolje ga je tedaj spravljati na kompost, nego ga neposredno rabiti. Kompost se pa z njim zdatno zboljša, deloma, ker dobi po njem obilo redilnih snovij, deloma pa tudi gliv bakterij, ki povzročujejo vrenje v kompostu, razpad organskih snovij in premembo amonijaka v solitarno kislino.

Kurjek, golobinjek itd. je tudi izvrsten gnoj, ali redko ga je toliko, da bi bilo vredno samega rabiti. Spravi se naj na kompost, katerega zboljša, v katerem se enakomerno razdeli in pri pravem ravnanju nič ne zgubi. Gnojnice, ki ima največ dušca, tudi primanjkuje razmerno fosforove kisline, torej se dušec gnojnice tudi popolnoma ne izkoristi pri neposredni porabi. Vsa gnojnica, katera se ne rabi za enakomerno namakanje gnoja, spravlja naj se na kompost, da tega z redilnimi stvarinami obogati, enakomerno ga namaka, ob enem pa, da pridejo po njej tudi glive v kompost, katere povzročujejo pretvorbo organskih snovij ter prevajanje amonijaka v solitarno kislino. V gnojnici je pa tudi odveč vode, okoli 982 ‰. Ako jo kam dalje vozimo, pride voznja primeroma draga, ker vozimo v 1000 kg gnojnice celih 982 kg vode. (Dalje prih.)

Žitne cene v Mariboru od 12. do 19. jan. 1895.

Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 40 kr., rž 4 fl. 10 kr., ječmen 4 fl. 20 kr., oves 3 fl. 20 kr., turšica ali kuzuza 5 fl. 30 kr., proso 4 fl. 50 kr., ajda 4 fl. 20 kr. in fižol 7 fl. 30 kr.

Sejmovi. Dne 26. januarija v Poličanah (svinjski sejem). Dne 28. januarija v Vojniku in Artičah. Dne 1. februarija v Radgoni, Mariboru in Jurkloštru.

Dopisi.

Od Kapele blizu Radgone. (Občni zbor) našega bralnega društva se je 13. t. m. prav dobro obnesel. Prostori so bili prenapolnjeni. Nekaterim »Bračkijancem« seveda ni bilo vse po volji in so že gotovo tolažbe iskali pri svojem »blagem orehovem očetu«. Naši vrli pevci so si zopet rešili čast. Najzanimivše točke vsega vsporeda pripravil nam je mešani pevski zbor, ki ob velikih praznikih navadno v cerkvi popeva v čast božjo; tokrat je pa tudi narodu v čast javno nastopil. Poročilo o odborovem delovanju je kazalo, da se je odbor zavedal svojih dolžnostij ter skrbel za raznovrstno podučljivo, zanimivo in pošteno berilo, zraven tega pa tudi dobro gospodaril z društvenimi denarji. Pridobil si je popolno zaupanje ter bil enoglasno zopet voljen. Izrekla se je tudi srčna zahvala vsem blagim podpornikom; zahvaljujemo se njim še tukaj javno in jih prosimo, naj nam bodo tudi v tem letu naklonjeni! Na željo zavednih mož smo se po zborovanju podali k g. Rudolfu Horvatu; ondi smo se pri navdušeni slov. besedi in lepi pesmici zabavali prav po domače in pošteno. Nekateri nemčurske šeme so hotele sicer ves lepi red motiti, toda zaman. Pokazalo se je, kako se Slovenec vé veseliti v pošteni družbi brez plesa, ki le povspešuje pohujšanje naše slov. mladine in jo večinoma

vodi na pot divjih strastij. Naša bralna društva imajo edini namen, blažiti srce in bistrirati razum; v to svrhu se moramo posluževati le primernih in poštenih sredstev, izogibati pa se vsega, kar bi utegnilo srca slovenska pačiti. Z geslom: Vse za vero, dom, cesarja, dragi rojaki, združimo svoje moči in ne zabimo, da sloga jači, nesloga tlači!

Iz Ribnice. (Bralno društvo.) Majhna iskra od velikega narodnega plamena imenovati bi se moralo skromno naše bralno društvo. Vendar če tudi okoli in okoli s pepelom narodnega spanja obdana, ona tli in žari čvrsto, kar je tudi ob zborovanju dne 13. jan. pokazala. Ker se vsled globokega snega ni bilo nadejati dalnjih gostov, zato se je tudi vabilo v »Gospodarju« opustilo. Vreme se nam je ravno tisti dan grdo sprevrlo, strašen veter delal je velikanske zamete, da smo mislili, da se ne more zborovanja nikdo udeležiti. Pa če tudi je zima huda, sneg velik in veter strašansko, vse to ne premaga junaških Pohorcev, katerih kri je tembolj vroča, čim več napora se potrebuje. Zbrala se je lepa družba odličnih mož in nekaj domoljubnega žentstva v hiši g. Fuchshoferja v Ribnici. Zborovanje je otvoril g. predsednik s pozdravom in živio-klicem na presv. cesarja. Sledil je podučni govor č. g. župnika o namenu društva in ljubezni do materinega jezika. Kakor navadno, beseda odličnega govornika je bila navdušena, da gre do srca. Nato je drug odbornik govoril spisan si životopis † Luke Držečnika. Sledila je zatem lepo deklamovana Gregorčičeva: V pepelnični noči. Sedaj se je z vsklikom volil odbor društva. Nato smo se upisovali v društvo in nabrali smo lepo svotico. Pri prosti zabavi so se potem med sviranjem izvrstne godbe in pevanjem slovenskih pesmij gostje veselili prav dolgo. Udeležili sta se zabave tudi dve odlični rodbini nasprotne stranke in s tem pokazali svojo naklonjenost do nas. Tako je prav! Na tem pragu — prijenljivosti — si bomo najlaglje podali roke k skupnemu delovanju. Da se vidimo še večkrat!

Iz Ljutomera. (Vabilo.) Predput bodi čas veselja. Zato tudi mi Ljutomerčani pridno pojemo v pevskem društvu; v kratkem se bomo zopet javno pokazali, da nekaj znamo. Dne 6. febr. pa priredi čitalnica lepo plesno veselico s kostumi. Na noge torej, Ormuzani, Radgonci, Št. Jurčani itd.! Pričakujemo Vas z odprtimi rokami. Saj nam je tako treba, da se malo poveselimo, da potem laglje prenašamo težke napade naših ljubeznivih sosedov. Pri tem pa se bode tudi našla prilika, da si katero modro povemo, da bodemo vedeli, kako in kaj se nam je zanaprej, ne samo na plešišču, ampak tudi na narodnem bojišču obrniti.

Iz Crešnjevca. (Domoljubni opominj.) Pri nas je vse ledeno. Neki rodoljub je izprožil misel o bralnem društvu, kar bi bilo dobro in sila potrebno, pa menda bo težko iz te moke kaj kruha, ker je premalo narodne navdušenosti. To se lahko razvidi iz imenika Mohorske družbe in pa iz števila naročnikov »Slov. Gosp.«, da smo v našem okraju mi v tem oziru najzadnji. V žganjepitju pa je žal, pri nas živahno gibanje, posebno pri onih trpinih, ki morajo čez teden večkrat lačni zmrzovati in težko delati, da le imajo v nedeljo svoje krvavo prisluzene krajcarje za smrdljivo žganje! Žali Bog tudi je par takih možičelnov, kateri znajo te onamljene nevedneže hvaliti in jih ni sram, da so ga zraven naližejo. Oh, kedaj bo te nevedneže pamet srečala, da bi prepustili ta smrdljivi strup tistim, ki si ž njim žepe polnijo!

Iz Srednjega Gasteraja. (Lanska letina.) Ker sta nas hitro po novem letu velik sneg in mraz v hiše na toplo napodila, premišljuje marsikateri rad nekatere bolj znamenite reči iz kronike lanskega leta.

Letino imeli smo v tem kraju še precej dobro. Spomlad je bila lepa, deževati je začelo v majniku ter precej zadržalo ljudi od dela. Sena je bilo veliko, a otave v primeru drugih let manj. Živina se je drago prodajala. Pšenico in ječmen smo imeli lepo, toda žito (rž) je vsled nekaj neviht silno padlo. Sadja se je obilno pridelalo, posebno cepljenega sadja; jabolke so se lahko drago prodale, posebno mošanceljni. Tudi jabolčnika so si nekateri mnogo napravili za poletno pijačo. Sliv je bilo malo, a bile so drage. V vinogradih se je prikazalo srednje, cvetelo je sicer obilo, vendar se je potem celo slabo obneslo. V vinogradih smo lani spet videli, da pomaga skropljenje. Krompir je bil obilen, jednako tudi bela repica in korenje. Sploh pa moram reči, da imamo uzrokov dovolj, da hvalimo ljubega Boga za tolikanj dobro letino 1894. K—k.

Iz Artič pri Brežicah. (O novem letu) odpovedal se je g. A. Deržanič težavnemu bremenu obč. predstojnika, katero je nosil celih 14 let v blagor njemu izročene občine. Ko je prevzel ta težavni stan, prejel je med drugim tudi 1800 gl. dolga, kateri bi bil moral v teku 30 let plačan biti. Vsled štedljivega gospodarstva z obč. premoženjem pa je g. A. Deržanič izplačal to svoto že v 14 letih, kar je tolikanj več vredno, ker občina plačuje le 2900 gl. direktne davka, in pri vsem tem obč. doklade niso znašale nad 35% na leto. Vsled tega po pravici zasluži javno zahvalo; Bog ga ohrani še mnoga leta! Njegovim namestnikom izvoljen je bil g. Janez Slovec, ki pa ni samo po primku Slovenec, ampak vsakokrat v dejanju. Želimo mu, da tudi njemu ljubi Bog blagoslovi trud za blagor njemu izročene občine! — V kratkem predložili bodemo tudi peticiji za slov. gimnazijo v Celju in za preosnovo domovinske postave. — Prav pridno smo se tudi poprejeli novega zasajanja vinogradov z ameriškimi trtami, posebno mi je omeniti gg. Adama Deržaniča in Jožefa Kovačiča, katera sta pretečeno jesen vsak okoli 8 polovnjakov dobrega mošta nabrala, kateri je imel lepo ceno, namreč po 70—75 gl. polovnjak. Pa tudi drugi marljivo delajo, posebno odkar njim slavna štaj. hranilnica brezobrestna posojila dovoljuje. — V 2. številki »Slov. Gospodarja« t. l. dopisnik iz brežiškega okraja omenja, da si moramo še dva topa skovati, in to sta po večini slov. okrajni zastop in slov. uradovanje po vseh občinah. Zatoraj moram tudi to povedati, da z drugim topom tudi Artičani streljamo na nemško trdnjavo brežiško, ker vse slovensko uradujemo; prvega pa si bodemo prizadevali pri letošnjih volitvah v okrajni zastop z združenimi močmi skovati, in v to nam pomozi Bog in sreča junaška! C—.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar so se dne 21. t. m. vrnili iz Budapešte. — V 3. okraju kandidirajo prusofili znanega Schönererja za državnega poslanca. Ker se krščanski moške zanj ne morejo potegovati, zmagal bode kak liberalce. — V nedeljo popoldne je bil buren shod 1200 brezposelnih delavcev. Zahtevali so splošno volilno pravico.

Gornje-Avstrijsko. Dunajsko društvo »krščansko časopisje« je napravilo zadnjo nedeljo velik shod v Lincu. Skoda, da namere krščanskih prirediteljev shoda niso prav umeli ondotni katoličani!

Češko. Deželna odbornika sta postala poslanca Schwarz in Adamek ter odložila državno poslanstvo.